

SKAB INKLUDERENDE UNDERVISNINGS- MILJØER – OGSÅ FOR **LGBT+-ELEVER**

Både elever og ansatte skal opleve at være en del af et undervisningsmiljø, hvor der er respekt for mangfoldighed, og hvor alle føler sig trygge nok til at give udtryk for, hvem de er uanset kønsidentitet, kønsudtryk og seksuel orientering.

De følgende råd handler om, hvordan I som fagprofessionelle i grundskolen og på ungdomsuddannelser, kan være med til at skabe et inkluderende undervisningsmiljø, og arbejde forebyggende ift. mistriivsel for LGBT+-elever. Som forberedelse kan I se filmen om, hvilke udfordringer LGBT+-elever og børn af LGBT+-personer i særlig grad kan opleve i skolen, og filmen om råd til, hvordan I kan håndtere mistriivsel for LGBT+-elever [her](#).

DANSK CENTER FOR
UNDERVISNINGSMILJØ
Viden til praksis

Råd til ledelsen

Sæt fokus på skolens værdier og antimobbestrategi

Skolens værdiregelsæt og antimobbestrategi er et redskab, der allerede bliver brugt i arbejdet med at skabe et inkluderende undervisningsmiljø. Som ledelse skal I sikre, at I har et værdiregelsæt og en antimobbestrategi som har fokus på at skabe anerkendelse og respekt for mangfoldighed på skolen.

I kan inddrage medarbejdere, elever, forældre og bestyrelse i udarbejdelsen og vedligeholdelsen af de værdier, der skal skabe god trivsel og inkluderende fællesskaber på skolen. Sæt fokus på temaer som omgangstone, adfærd, grænsesætning, anerkendelse og læringsfællesskab. Gør jeres værdigrundlag og antimobbestrategi synlige på skolens hjemmeside og sørg for, at alle kender dem. I kan italesætte værdierne, hver gang nye elever og medarbejdere starter på skolen.

Se værktøjer til at understøtte arbejdet med værdier og antimobbestrategi her: [Værdiregelsæt og antimobbestrategi](#).

Se eksempler på hvordan I kan arbejde med at skabe et inkluderende skolemiljø for alle:

- [Vi ledere har ansvaret for, at alle føler sig velkomne på vores skoler](#)
- [Det har vi gjort for at skabe et inkluderende miljø for vores LGBTI-elever](#)
- [Ledelsen kan skabe et inkluderende miljø for LGBTI-elever](#)

Vær opmærksom på normer for køn og seksualitet på skolen

Når LGBTI-elever mistrives eller ikke er trygge ved at være åben omkring deres LGBTI-identitet, skyldes det ofte de normer for køn og seksualitet, de møder i hverdagen. Det er derfor relevant at arbejde med normer, og tænke mere normkritisk i hverdagen, da vi alle, uanset køn og seksualitet, er underlagt normer. Her kan I med fordel være opmærksom på:

- Sproget I bruger på skolen – hvordan det inkluderer og ekskluderer bestemte grupper og former for adfærd.
- Hvilke billeder I bruger til f.eks. jeres hjemmeside og materialer om skolen. Se om billederne repræsenterer mangfoldighed ift. køn.
- Skolens fysiske rammer (f.eks. toiletfaciliteter og omklædningsrum).

Klæd lærere og pædagogisk personale på

Som ledelse må I italesætte vigtigheden af, at I på skolen har viden om LGBTI og mangfoldighed i forhold til køn, kønsudtryk og seksualitet, og at I anerkender og respekterer LGBTI-elever.

Konkrete forslag:

- Lav en pædagogisk dag, hvor I taler om, hvordan I kan arbejde forebyggende og skabe et inkluderende miljø, hvor alle trives på skolen. Dette kan I f.eks. arbejde med ved hjælp af materialet udarbejdet af DCUM: [Ta' en snak om LGBTI](#). Hav fokus på hvordan man som lærer kan sikre LGBTI-elevs trivsel, og tal om de udfordringer og barrierer som lærerne oplever. Tag evt. kontakt til en ekstern oplægsholder, som kan klæde jer på.
- Vær nysgerrig på hvordan jeres kollegaer oplever at arbejde med mangfoldighed i forhold til køn, kønsudtryk og seksualitet, og hvilke udfordringer de eventuelt oplever ved at arbejde med emnet.
- Hav fagbøger til rådighed om LGBTI, rettigheder, køn og seksualitet.
- Gør snakken om svære emner til en fast del af jeres arbejde. I kan evt. bruge "Hvordan taler man nemt om det svære":
 - Til grundskolen: [Hvordan taler man nemt om det svære? Redskaber til dialog i grundskolen](#)
 - Til gymnasier: [Hvordan taler man nemt om det svære? Redskaber til dialog i gymnasiet](#)
 - Til erhvervsuddannelser: [Hvordan taler man nemt om det svære? Redskaber til dialog på erhvervsuddannelser](#)

LGBT+ i skolens praksis- og trivselsarbejde

Indtænk mangfoldighed og LGBT+ i skolens trivselsarbejde. Sæt det på dagsordenen i eksisterende samarbejdsfora såsom skolebestyrelse, trivselsråd mv. Som opstart kan I evt. nedsætte en arbejdsgruppe blandt lærere og pædagogisk personale til at fremme en mere inkluderende skole for alle elever, herunder LGBT+-elever.

Gruppen kan have ansvar for at iværksætte tiltag, som klæder den bredere personale-, elev- og forældregruppe på.

Tovholder

Udpeg en tovholder for Sundheds- og Seksualundervisning og Familiekundskab (SSF) i grundskolen eller for mangfoldighed og LGBT+ på ungdomsuddannelser til at sørge for, at der bliver inddraget LGBT+-emner og livsformer i undervisningen og trivselsarbejdet. Tovholderen kan have ansvar for at holde sig opdateret på nye tiltag og materialer samt inspirere kollegaers undervisning og håndtering af trivsel.

Tovholderen kan f.eks. have følgende opgaver:

- Årlig personale dag, hvor medarbejdergruppen opkvalificeres. I kan invitere en vidensperson på området.
- Årligt projektugeforløb, hvor eleverne arbejder med mangfoldighedskampanjer. I kan finde inspiration på [DCUMs hjemmeside](#).
- Facilitere dialoger i medarbejdergruppen om LGBT+-problematikker. I kan benytte DCUMs dialogmateriale: Ta' en snak om LGBT+.

I kan på denne måde arbejde systematisk og kontinuerligt, med fokus på at holde jer opdaterede og sikre vidensdeling på tværs, for bedst muligt at sikre LGBT+-elevers trivsel og samtidig forankre af det forebyggende trivselsarbejde.

Inddrag elevrådet

Som ledelse kan I inddrage elevrådet i arbejdet med at sikre et inkluderende skolemiljø. Elevrådet kan komme med input til, hvordan de ønsker en skole med respekt for mangfoldighed, og hvilke initiativer der kan sættes i værk på skolen for at øge respekt for mangfoldighed. De kan være med til at planlægge og udføre fællesskabende aktiviteter – Se DCUMs forslag til en elevkampagne [her](#).

Konkrete forslag:

- Lad elevrådet diskutere, hvordan et inkluderende miljø for alle elever, herunder også LGBT+-elever, ser ud. Giv forslag til, hvordan elevmiljøet kan indfries.
- Er der interesse for det på skolen, kan I nedsætte et LGBT+-råd, hvor I kan drøfte skolens normer for køn og seksualitet og arbejde med at sikre et inkluderende skolemiljø med respekt for mangfoldighed. Vær opmærksom på at medlemmerne i LGBT+-rådet ikke repræsenterer alle LGBT+-personer. Overvej derfor om der er nogle blinde vinkler, inden eventuelle anbefalinger implementeres på skolen.

Eksempel fra praksis:

Frederiksberg Gymnasium har udarbejdet konceptet "FG tør", hvor de to gange om året tager svære emner op. Når man gentagne gange træner elever, lærere og ledelse i at tage svære emner op, kan berøringsangst mindskes, og hele skolen blive bedre rustet til at tale om svære eller kontroversielle emner.

Råd til lærere og pædagogisk personale

Inddrag LGBT+-emner i undervisningen

Undervisning i LGBT+-emner kan være med til at understøtte elever i en søgen efter seksuel orientering og kønsidentitet, ved at bidrage med viden og give plads til at tale om emnerne. Det er samtidigt relevant for alle elever at vide, at nogen ønsker at bruge andre kønsidentiteter og seksualiteter end hhv. ciskønnet og heteroseksualitet, og at familier kan være andet end blot én far og én mor. Øget viden kan være med til at give færre misforståelser og mindske berøringsangst, og på den måde begrænse konflikter og diskrimination baseret på køn og seksualitet.

Undervisningen kan indgå i Sundheds- og Seksualundervisning og Familiekundskab (SSF) i grundskolen, og i seksualundervisning på ungdomsuddannelser. LGBT+-emner kan ligeledes indgå i undervisningsforløb i andre fag, hvor der kan undervises i rettigheder, normer og identitetsdannelse m.m. På erhvervsuddannelser kan emnet inddrages i faget Samfund og sundhed. På gymnasier kan det være samfundsfag og historie.

Vær opmærksom på LGBT+-elever i klassen

I kan have LGBT+-elever i klassen uden at vide det. Er I bekendte med LGBT+-elever i klassen, så tag eventuelt en individuel snak med dem, inden et undervisningsforløb begynder. Undgå at fremhæve og udpege eleven som ekspertperson i undervisningen, da det kan være grænseoverskridende for elever at fortælle klassen om personlige forhold som seksualitet og kønsidentitet. Eleven er ikke ekspert på alle LGBT+-emner, men er ekspert på egne oplevelser med sin LGBT+-identitet. Det er vigtigt at skabe en tryk ramme for undervisningen, hvor ingen føler sig udstillet.

Eksempler på bøger inden for LGBT+-området

”Call me by your name”

af André Aciman

”Bro er konge”

af Jenny Jägerfeld

”Sommerbogen”

af Tove Jansson

”Lukket land”

af Kathrine Assels

”Historien om en dreng”

af Line Lybecker

”Mere end veninder”

af Line Lybecker

”Tættere på Jorden end jorden”

af Nikolaj Tange Lange

Eksempler på forløb / aktiviteter til undervisningen

GRUNDSKOLEN

[Forløb om LGBT+ i indskolingen](#)

[Undervisningsaktiviteter med fokus på LGBT+ til mellemtrinnet](#)

[Forløb om LGBT+ i udskolingen](#)

[LGBT+ i forskellige fag](#) natur og teknologi, biologi, dansk, historie, kristendomskundskab, håndværk/design, idræt og musik

[Materialer og ressourcer om LGBT+](#)

[Undervisningsmateriale fra LGBT+ Danmark til udskolingen](#) historie, samfundsfag, dansk, SSF, kristendomskundskab, medie- og design

UNGDOMSUDDANNELSER

[Undervisningsforløb i dansk](#)

[Undervisningsforløb i samfundsfag](#)

[Undervisningsaktivitet i eksempelvis samfundsfag, historie eller psykologi](#)

[Undervisningsforløb i psykologi på EUD](#) Den pædagogiske assistentuddannelse og Tandklinikassistentuddannelsen

Vær opmærksom på normer for køn og seksualitet

Når LGBT+-elever mistrives eller ikke er trygge ved at være åben omkring deres LGBT+-identitet, skyldes det ofte de normer for køn og seksualitet, de møder i hverdagen. Det er derfor relevant at arbejde med normer, og tænke mere normkritisk i hverdagen, da vi alle, uanset køn og seksualitet, er underlagt normer.

- Hvordan I handler og inddeler i forhold til køn – i nogle tilfælde kan man lige så vel inddele elever efter andre kategorier end køn, hvis man vil opdele klassen i mindre grupper.
- Kønsstereotype forventninger til eleverne (eksempelvis "de vilde drenge" og "de stille piger").
- Kønsstereotype opdelinger i aktiviteter ("drenge-" og "pigeaktiviteter").
- Hvor ofte I nævner elevernes køn. Ikke alle elever føler sig inkluderet, hvis læreren siger: "Drenge og piger sæt jer ned". Overvej derfor at udskifte "drenge og piger" med eksempelvis "venner", "alle sammen" eller "5.A". Vær også opmærksom på ord som "drengepige" og "tøsedreng", da disse indikerer, at det er forkert at være feminin som dreng og maskulin som pige.

Inddrag forældrene

Som fagprofessionel kan det være relevant at inkludere forældre i tilegnelse af viden og vidensdeling – særligt forældre i grundskolen. Tænk forældrene ind i trivselsarbejdet, og sørg for at de ved og kender til jeres politik omkring et inkluderende undervisningsmiljø. Sæt fokus på, hvordan de kan bidrage til at sikre respekt og anerkendelse for mangfoldighed på skolen f.eks. ved at:

- Holde et oplæg om køn, mangfoldighed, seksualitet eller regnbuefamilier, så forældrene bedre kan tale med deres børn om emnet på en respektfuld måde. Temaet for oplægget kan være 'trivsel for alle', og på den måde appellere til forældrenes naturlige interesse for, at deres børn trives i skolen.
- Forsøge at skabe et forum, hvor forældre kan dele oplevelser og erfaringer, så de kan understøtte hinanden på tværs.

Skole-hjem-samarbejde

De voksne omkring en LGBT+-elev kan sammen støtte og hjælpe hinanden til at sikre elevens trivsel. Både forældre, lærere, pædagogisk personale og ledelse vil oftest eleven det bedste, men der kan være tvivl om, hvad der er det rigtige at gøre. God kommunikation mellem skole og hjem er derfor vigtigt for at sikre LGBT+-elevens trivsel.